

By- og herredsfoged Ole Selmer og hustru, Kirstine

Bevaringsværdig gravsten

Som by- og herredsfoged var Ole Selmer (9. januar 1745-26. juni 1822) statsmagtens repræsentant i Skive og Salling fra 1779 til sin død i 1822.

Selmer var kongelig udnævnt embedsmand og varetog populært sagt funktionerne som borgmester, dommer, politimester, foged, skifteforvalter, skatteopkræver (af statsskatter) m.m. Embedet omfattede både Skive Købstad og Sallings fire herreder (Nørre, Rødding, Hindborg og Harre H.), der udgjorde hver sin jurisdiktion.

Ole Selmer var søn af byfoged Lorens Asmus Selmer i Rønne. Efter at have taget juridisk embedseksamen blev han i 1772 ansat som provianskriver og fuldmægtig ved Søetatens Proviantråd. Den 26. maj 1779 blev han udnævnt til byfoged i Skive og herredsfoged i Salling, og i 1782 fik han også bestalling som sagfører. I 1815 blev han udnævnt til kancelliråd (med rang i 6. rangklasse nr. 1).

Som byfoged var Ole Selmer leder af den kommunale administration i Skive. Til at bistå sig havde han en byskriver (fuldmægtig, kongelig udnævnt) og en kæmner, der stod for opkrævningen af kommunale skatter, og fra 1774 seks ”eligerede mænd” (sat ned til fire i 1793), der sammen med byfogeden bl.a. skulle udarbejde overslag (budgetter) for købstaden, som byfogeden skulle administrere efter. De eligerede borgere fik altså en vis indflydelse på købstadens administration, men større beslutninger skulle godkendes af amtmanden og regeringen. Det en beskeden kommunal administration, men der var heller ikke mange at administrere: Ved folketællingen i 1787 havde Skive 477 indbyggere, i 1801 520 og i 1834 980 indbyggere.

Udover den kommunale administration var by- og herredsfogeden både politimester, anklager og dommer, ligesom han skulle sørge for at effektuere de afsagte domme. Også her med hjælp fra byskriveren. Hver uge afholdtes der by- og herredsting, hvor sagerne blev behandlet under medvirken af retsvidner, der skulle bivåne, at tingene gik rigtigt for sig. Jeppe Aakjær (Skivebogen 1917) vurderede Selmer som politimester og dommer således: ”Hans embedstid faldt i en for bonden vanskelig periode (Stavnsbåndets løsning og de store landboreformers tid). Det ser ikke ud til, at han har forstået sin tid; han stod hyppigst på godsejernes side og kan næppe frakendes en partisk forhørsmåde. Hadet til ham er nedarvet lige til denne dag [1917], byfoged Selmers navn er lige til at kyse børn med.” Systemet var af gode grunde meget kritiseret, men det var først ved retsreformen af 1919, at embedet som by- og herredsfoged blev delt i to embeder som henholdsvis politimester og dommer. Funktionen som borgmester i Skive ophørte i 1914, hvor byrådsvalgerne ved en folkeafstemning valgte lærer Hjalmar Kjems til Danmarks første folkevalgte borgmester i nyere tid.

By- og herredsfogeden havde til opgave at løse en lang række opgaver, og for mange af opgaverne skulle der betales et gebyr eller en afgift. På denne måde stykkede by- og herredsfogeden sine indtægter sammen, så embedet blev ganske godt aflønnet, og by- og herredsfogeden var placeret i byens højeste sociale lag. Velstanden kom bl.a. til udtryk ved, at Ole Selmer – som sine forgængere – ejede den store gård Adelgade 16, som ligefrem blev kaldt for ”byfogedgården”, for her boede by- og herredsfogeden fra 1754 til 1839.

Ole Selmer blev den 1. september 1773 gift med den kun 17-årige Kirstine Knudsen (1. maj 1765-30. november 1826). Ægteparret fik i alt 17 børn, hvoraf et var dødfødt og tre døde som børn og som ung. Kirstine Selmer overlevede sin mand med fire år, og efterlod sig fem sønner og fire døtre samt 41 børnebørn (En datter, Juliane Marie, fik 20 børn, hvoraf nogle døde som små).

Ægteparret Selmer stiftede et legat på 400 kr. til vedligeholdelse af deres gravsted, men pengene må være sluppet op, for det fik lov til at forfalde. I 1922 blev mindesmærket over Ole og Kirstine og Selmer renoveret. ”Det var helt mosbegroet, og dets indskrift har i mange år været aldeles ulæseligt”, skrev Skive Museums leder, **Else Christensen**, i to kronikker i Skive Folkeblad i 1922, i anledning af, at ”det monumentale mindesmærke”, som **Else Christensen** kalder det, var blevet, frilagt, inskriptionen trukket op, så den på ny blev læselig, og stenen og marmorurnen rensset for at gammelt snavs.

I kronikkerne afskrev **Else Christensen** hele inskriptionen – det var til stor hjælp, da det i 1999 på ny var nødvendigt at restaurere mindesmærket, for da var inskriptionen på ny blevet ”aldeles ulæseligt”. Renoveringen er udført af stenhugger Palle Jepsen, Stenhuggergården i Skive.

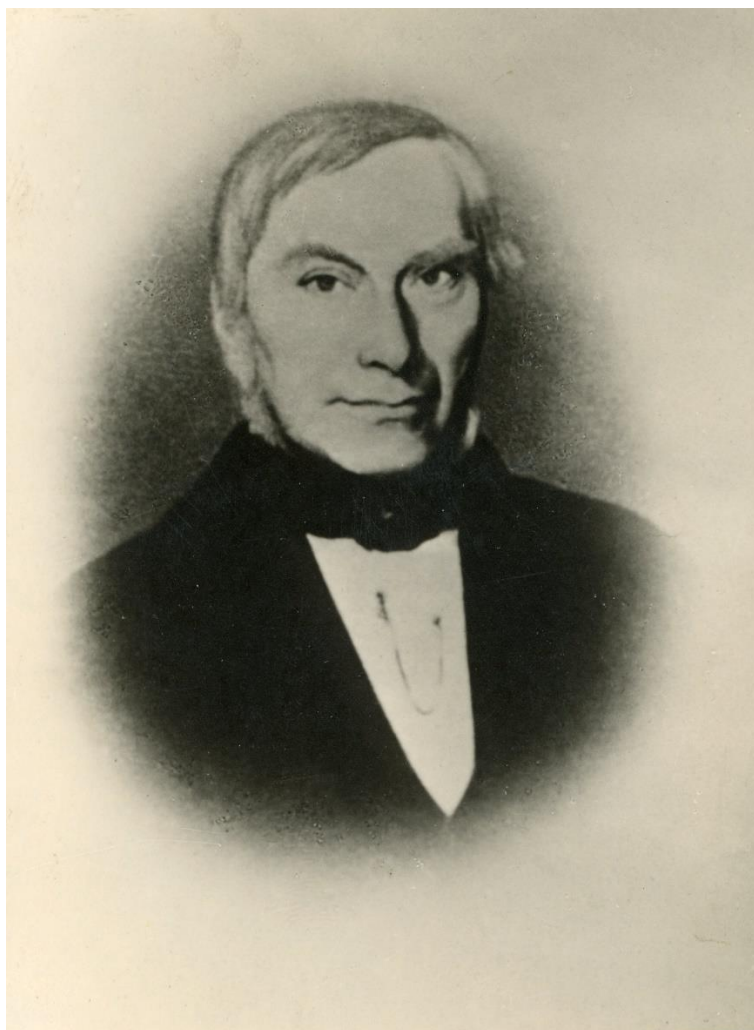
Læs mere:

Else C. (Christensen): Herredsfoged Ole Selmers familie-gravsted. I: Skive Folkeblad 30.8. og 31.8. 1922.

Johannes Møllgaard: Skive 1660-1800. I: Skive kommunes historie fra oldtiden til 1880. 2001, s. 291-299.

Carl Hansen: Byens styre. I: Bogen om Skive. 1926, s. 157-171.

Jeppe Aakjær: Ret og skjel, før vi blev til. I: Skivebogen 1917, s. 1-67.

By- og herredsfoged Ole Selmer.

By- og herredsfoged Ole Selmer boede i ejendommen Adelgade 16 i Skive (bygningen på Adelgades venstre side med gavl til gaden og karnap). Ejendommen kaldes for "byfogedgården", idet den rummede kontor og bolig for de skiftende by- og herredsfogeder i Skive fra 1759 til 1859. Ejendommen blev revet ned i 1912 og erstattet af en ny bygning, tegnet af arkitekt Erik V. Lind, Skive.

